

Képzőművészet

Kritika

Tiszatájonline | 2015. január 8.

„Szövetén a hiány rajzol...”

A MATÉRIA MŰVÉSZETI TÁRSASÁG KIÁLLÍTÁSA

Ezek a művek nem tematizálnak semmit. Nem utalnak másra és nem jelentenek mást, csak önmagukat. Nézni is úgy érdekes őket, mint ahogyan repülőgépből kitekintve vizsgáljuk az alattunk elterülő táj váltakozó arculatát. Úgy nézünk, hogy csak látunk, esetleg belelátunk [...]

A MATÉRIA MŰVÉSZETI TÁRSASÁG KIÁLLÍTÁSA A REÖK PALOTÁBAN

Picasso megtévesztőnek tartotta azt az illuzionista festészetet, amely szerinte a reneszánsz óta jellemzi az európai művészet történetét, a kubista kollázs célja tehát, hogy maga legyen az őszinte valóság, az, amit látunk, a valóság egy darabjának prezentációja: újságpapír fecni, izgalmas mintázatú, faktúrájú papír és szövetdarab, a valóságból kimetszett és a műalkotás részévé emelt használati tárgy. Az aktuális hírek, melyek másnapra elévülnek és a napírkosárban landolnak.

Ha folytatod a böngészést vagy ha a "Minden süti engedélyezése," gombra kattintasz, elfogadod az első- és harmadik fél sütijeinek tárolását a készülékedben, hogy javítsd a webhely navigációt, elemezhesd a webhely használatát és segíts marketinges erőfeszítéseinkben. [Süti Irányelvek](#)

> [Süti beállítások](#)

✓ Minden süti engedélyezése

civilizáció előttire, az ősi, primitív emlékeztető anyaghasználat tűnt fel az újrakezdés lehetséges eszközeként. Az alkotás/újraalkotás folyamata, amely során az agyagot, a földet, a maltot, a gipszet, a cementet és a homokot vászonra kenték, egy olyan gesztus volt, amely az emberi értelem megroppanása ellenében dolgozott. Visszatértek az anyaghoz. Összekeverték, kimérték, hígították és sűrítették, spaklival vagy puszta kézzel a vászonra nyomkodták, simították, tenyerük között melegítették, döngölték és szabályosra egyengették.

A matéria szó latinul anyagot jelent. A szanszkrit matram kifejezés mértéket, mennyiséget jelöl. Az anyag, mint mennyiség, mint mértékegység, nem csak fizikai értelemben. Az anyag, mint az ember, az emberiség mértéke adott helyzetekben. Elgondolkoztam rajta, vajon mi lehet az aktualitása annak, hogy művészek egy jelentős csoportja képtelen magát más módon hitelesen kifejezni, mint ahogyan azt Tápias tette évtizedekkel ezelőtt? Úgy gondolom, ennek a jelenségnek elsősorban nem képi, hanem egzisztenciális oka van, valami hasonló, bár talán nem olyan látványos világégés, mint egykor. Megpróbálnak két lábbal a földön járni egy mátrix világban. Szeretnék megvetni a lábukat a valóság talaján, valóságos talajon földbe gyökereztetni azt egy olyan közegben, ahol a valóság, igazság fogalma relatív és naponta változó, földönfutóvá vagy röghöz kötötté válni pedig egyet jelent. Elföldelni a dolgokat lenne legcélravezetőbb. Ezért hát visszatérnek a földhöz. Ezek a művek nem tematizálnak semmit. Nem utalnak másra és nem jelentenek mást, csak önmagukat. Nézni is úgy érdemes őket, mint ahogyan repülőgépből kitekintve vizsgáljuk az alattunk elterülő táj váltakozó arcúlatát: az egyhangú, sima mezőket felcserélő erdőségeket, a vizek itt-ott előcsillanó sávjait, és a masszívan előtörő sziklacsúcsokat. Úgy nézünk, hogy csak látunk, esetleg belelátunk. Éppen, ahogyan egykor Piero di Cosimo: hosszú körmeneteket, csodás városokat, különös tájakat vizionált a falon elterülő penészfoltokba, lehullott vakolatdarabokba.

Záborszky Gábor képeinek alapanyaga a papírmassza. Erre a sűrű, tömör, érdes felületre aztán a száradás után ezüst és arany felületeket applikál. A két természetes anyag, a faszármazék és a nemesfém izgalmasan ellentétes faktúrája azonban csak látszólag esetleges kompozíciókba rendeződik: valójában szabályos, geometrikus sorrendben követik egymást, utalva a természet eredendő tökéletességére.

Gáll Ádám homokkal és perlittel keveri az akrilfestéket, így ötvözi egymással a természetes és mesterséges anyagokat. A sötét, érdes, tulajdonképpen brutális felületeket finom tónusátmenetek teszik érzékvé, olyannyira, hogy kedvünk lenne megsimítani, megtapintani, megszagolni képeit. A vaskos, repedezett felületű anyagba primitív, megfelfejthetetlen jeleket karcol, ezáltal munkái leginkább az art brut irányzatához közelítenek. A művész, aki költészettel is foglalkozik, *Végokszerű következtetések című versében így ír az őt jellemző alkotói folyamatáról:* „Az evilág csak annyiban sajátom, amennyiben a létezés / belső világom költészete lehet. / A vizualitás számomra e különös „másik” élet immanens megfelelője. / A kép – az emlékezés és a felejtés között feszül – szövetén a hiány rajzol, / ahogy a csukott szemhéjakon kiszivárog a múlt időtlensége.”

Jovánovics György Frottage-ainak anyaga a papír, mégis változatos textúrákat képes érzékeltetni a lap alá helyezett különféle szövetek átdörzsölésével. Az anyagoknak ez tulajdonképpen csak az imitálása, hiszen azok a maguk konkrétságában nem a műalkotás részei, jelenlétük azonban erőteljes és plasztikus. Nem véletlenül kedvelték annyira a szürrealisták ezt az alkotói technikát: egyszerre feltár és leleplez, a maga tárgyilagosságában képes felszítani a képzeletet.

A nemrég elhunyt Paizs László roncsolt felületű képei Alberto Burry műveit idézi. A plexi-lapokat lángszóróval megolvasztotta-megrongálta, a hő által kilyuggatott részeket pedig finoman felfénylő, tenyérnyi arany foltokkal szabdalta.

Serényi H. Zsigmond hideg, monokróm képeinek felületét párhuzamos, domború sávok tagolják, melyek különféle nézetekből változatos árnyékalakzatokat vetnek egymásra és a képsíkra, így minden nézőpontból más látvány tárul szemünk elé. Dréher János *Tépésnyomok* című műve kevésbé geometrikus. Az esetlegesen elrendezett vésések, karcolások úgy szabdalják keresztül-kasul a pasztózus, okker felületet, mint ekenyomok a talajt. A mértani pontossággal kettészelt képsík, a fehér és drapp felületek visszafogott játéka, a szándékos és a véletlen elemek találkozása teszi számomra az egyik legszebbé ezt a munkát.

Tölg-Molnár Zoltán *Sebesült* című, didaktikus alkotása többféle narratívát rejt magában. A roncsolt kőlap emlékezetünkbe idézheti a golyónyomok által roncsolt, háború sújtotta épületek falait, de a cím utalhat a háború, erőszak következményeképp megsérült, törékeny emberi testre is. Ennek a munkának a befogadása során lehet megfigyelni magunkon leginkább, milyen sok asszociációs lehetőséget rejt magában egy keresetlenül egyszerű felület is. Hasonló hatású plasztika ez Lucio Fontana hatvanas évekbeli műveihez, a kilyuggatott, hófehér festővásznakhoz, melyek sérüléseik által magukba foglalják az őket körülvevő teret.

Egyik legjelentősebb kortárs művészünk, az eredetileg géplakatosnak tanuló Haraszty István talált tárgyakkól, alkatrészekből hegesztett domborművei klasszikus kompozíciós rendre való törekvést és szándékos naivitást tükröznek. A „matéria” nála a réz, ez a melegfényű fém. Anyaghasználata az emlékművekre, köztéri szobrokra utal, ám szerkezetei mellőzik a klasszikus esztétikai értékeket, és a gép esztétikáját érvényesítik. Haraszty gépei használhatatlanok, szépségük éppen működésképtelenségükben rejlik. Úgy nézzük a keresztül-kasul futó csöveket, fogaskerekeket, mint régi idők furcsa, ismeretlen funkciójú, mára használhatatlanná vált szerkezeteit.

A neokonstruktivista Szikora Tamás Leningrádban, a kohómérnöki karon tanult, mégsem a gépek, szerkezetek foglalkoztatják, mint Harasztyt. Filozófiai mélységű munkái az elmúlásról, a lét

A figurálisabb, kevésbé a felületi minőségekkel operáló művek közül a Kmetty és Barcsay tanítvány M. Novák András festményeit emelném ki. Képeinek visszatérő motívuma az emberei agy keresztmetszeti képe, de csigolyákat, gerincoszlopokat, bordaíveket is felfedezhetünk a vastagon felhordott festékrétegek között. A bomló, porladó maradványok már csak nehezen felismerhető módon utalnak emberre, inkább mintha egy régészeti feltárás eredményeit, vagy egy föld alól előbukkanó, egykori civilizáció letűnt nyomait tárná elénk.

Felszabadító érzés végigjárni ezt a kiállítást. Felszabadító, hiszen maguk a művészek is megszabadultak a tendenciák, irányzatok, stílusok, szabályok, nyomasztó formalitások terhetől. A tudatalattira való hagyatkozás, a spontaneitás, az anyagok finomságát, vagy éppen durvaságát élvező érzékszervek öröme és a spirituális telítettség jellemzi ezeket a munkákat, amely telítettség átragad a befogadóra is.

(REÖK, Szeged, 2014. november 21 – január 18.)

Váraljai Anna

[nggallery id=483]

Címkék: [képzőművészet](#), [kritika](#), [REÖK](#), [Váraljai Anna](#)

Megosztás

[Vissza a bejegyzésekhez](#)

Kapcsolódó tartalmak

Ha folytatod a böngészést vagy ha a "Minden süti engedélyezése," gombra kattintasz, elfogadod az első- és harmadik fél sütijeinek tárolását a készülékedben, hogy javítsd a webhely navigációt, elemezhessük a webhely használatát és segíts marketinges erőfeszítéseinkben. [Süti Irányelvek](#)

> [Süti beállítások](#)

✓ Minden süti engedélyezése

Képzőművészet

Tanulmány

Tisztatájonline / 2024. július 3.

„Egy kép többet ér ezer szónál...”

HENRI DE TOULOUSE-LAUTREC SZERETTE, HA FÉNYKÉPEZTÉK

MAGYAR MIKLÓS ÍRÁSA A nem túl előnyös külsejű Toulouse-Lautrec fényképére nézve senkinek sem jutna eszébe,...

Ha folytatod a böngészést vagy ha a “Minden süti engedélyezése,” gombra kattintasz, elfogadod az első- és harmadik fél sütijeinek tárolását a készülékedben, hogy javítsd a webhely navigációt, elemezhessük a webhely használatát és segíts marketinges erőfeszítéseinkben. [Süti Irányelvek](#)

> [Süti beállítások](#)

✓ Minden süti engedélyezése

Interjú

Tiszatájonline / 2024. július 1.

Amikor nem az esztétikum adja a mű értékét

Ha folytatod a böngészést vagy ha a "Minden süti engedélyezése," gombra kattintasz, elfogadod az első- és harmadik fél sütijeinek tárolását a készülékedben, hogy javítsd a webhely navigációt, elemezhesük a webhely használatát és segíts marketinges erőfeszítéseinkben. [Süti Irányelvek](#)

> [Süti beállítások](#)

✓ Minden süti engedélyezése